WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE – KLASA VIII
PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA / WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY

Nauczyciel: mgr Urszula Jaksa

Wymagania ogólne oraz formy sprawdzania wiedzy i umiejętności uczniów.
Uczeń:
- **Posiada wiedzę określoną w wymaganiach na poszczególne oceny i potrafi ją zaprezentować w formie własnej wypowiedzi na temat życia społecznego – ODPOWIEDZ USTNA z 2/3 ostatnich lekcji (Uczeń może zgłosić brak przygotowania 2 razy w semestrze).**
- **Czyta ze zrozumieniem teksty, wykorzystuje swoją wiedzę do interpretacji tekstów, analizuje wykresy, fotografie, tabele, mapy, schematy, uchwały, formułuje argumenty – TESTY (po każdym dziale).**
- **Uczestniczy w dyskusjach i dwóch projektach zespołowych – PROJEKT**
- **KARTKÓWKI Z 2/3 ostatnich lekcji**
- **ZADANIA DOMOWE (ćwiczenia, prezentacje, opracowania, referaty).**
- **AKTYWNOŚĆ (odpowiedzi na pytania nauczyciela, udział w dyskusji, dodatkowe materiały, pomoce dydaktyczne).**

Nauczyciel dostosowuje wymagania do możliwości uczniów (indywidualizacja wymagań).

OCENA NIEDOSTATECZNA
Uczeń**:**
- nie potrafi wyjaśnić podstawowych pojęć oraz podać przykładów zagadnień, społecznych uwzględnionych w wymaganiach koniecznych do dalszego kształcenia,
- nie wykonał pisemnych zadań domowych,
- nie brał udziału w pracach projektowych,
- pomimo pomocy nauczyciela nie potrafi wypowiedzieć się na tematy ujęte w podstawie programowej,
- biernie uczestniczy w zajęciach.

OCENA DOPUSZCZAJĄCA
Uczeń:
- wyjaśnia pojęcia: grupa społeczna, społeczność lokalna i regionalna, wspólnota etniczna i państwowa;
- rozumie demokratyczne procedury;
- wyjaśnia znaczenie aktywności obywatelskiej;
- ma podstawową wiedzę na temat: praw człowieka, praw dziecka, konstytucyjnych praw i wolności, środków masowego przekazu, wybranych spraw międzynarodowych (rozwija skróty ONZ, NATO)
- wie, gdzie załatwić proste sprawy urzędowe;
- podaje przykłady konfliktów społecznych, więzi łączących członków rodziny, przykłady łamania praw człowieka, przykłady zagrożeń wynikających z przebywania w cyberprzestrzeni oraz pozytywnego i negatywnego wykorzystania Internetu przez młodych ludzi, przykłady działań samorządu uczniowskiego, przykłady polskiego dziedzictwa narodowego, przykłady wartości obywatelskich i postaw patriotycznych, przykłady

organizacji pozarządowych i działań wolontariuszy, przykłady praw obywateli polskich w UE, przykłady działań terrorystycznych oraz konfliktów międzynarodowych;

- wymienia podstawowe sposoby i zasady: rozwiązywania konfliktów w grupie rówieśniczej i w szkole, skutecznej komunikacji;
- wymienia podstawowe zadania szkoły, prawa i obowiązki uczniów, instytucje chroniące praw człowieka w Polsce;
- odróżnia dochody rodziny od wydatków oraz podaje źródła dochodów gospodarstwa domowego;
- wskazuje przykłady działań policji oraz straży miejskiej;
- wymienia podstawowe jednostki podziału terytorialnego państwa polskiego oraz zna nazwy gminy, powiatu i województwa, w których mieszka i określa, gdzie znajduje się urząd gminy, powiatu i województwa;
- wymienia organy gminy, powiatu i województwa oraz podaje przykłady spraw załatwianych w tych miejscach;
- wymienia polskie symbole narodowe;
- wskazuje mniejszości etniczne i narodowe żyjące we współczesnej Polsce oraz grupy cudzoziemców przebywających w Polsce;
- wskazuje przejawy ksenofobii, rasizmu, szowinizmu, antysemityzmu, tolerancji i nietolerancji;
- wymienia podstawowe cechy państwa oraz nazwy współczesnych ustrojów politycznych;
- wymienia główne rodzaje i organy władzy państwowej w Polsce;
- wskazuje główne funkcje sejmu, senatu oraz uprawnienia prezydenta;
- podaje zasady wyłaniania składu sejmu i senatu oraz sposób powoływania prezydenta
- wymienia rodzaje sądów i przykłady spraw, z którymi obywatel może zwrócić się do sądu;
- nie potrafi sformułować jasnej wypowiedzi na tematy poruszane na lekcjach

OCENA DOSTATECZNA

Uczeń:

- wymienia podstawowe kategorie potrzeb człowieka, przykłady praw i obowiązków dziecka w rodzinie, podstawowe cechy postawy asertywnej, podstawowe wartości kształtujące życie rodzinne, podstawowe cechy postawy asertywnej, podstawowe zasady konstruowania budżetu domowego, podstawowe prawa przysługujące mniejszościom narodowym i etnicznym w Polsce
- wymienia formy organizacji życia szkolnego,
- wymienia cechy grup społecznych, typowe konflikty występujące w grupie rówieśniczej, cechy rodziny, cechy wolontariatu, główne cechy środków masowego przekazu oraz opinii publicznej
- wymienia podstawowe sposoby rozwiązywania konfliktów społecznych,
- wymienia formy organizacji życia szkolnego, funkcje, które pełni szkoła i odczytuje ze schematu podstawowe informacje dotyczące struktury polskiego szkolnictwa
- przedstawia różne możliwości kontynuowania edukacji po ukończeniu szkoły podstawowej
- wymienia główne funkcje praw i wolności człowieka, mediów, reklamy
- omawia działalność UNICEF-u
- wskazuje prawa i wolności zagwarantowane w Konstytucji RP

- podaje przykłady spraw, z którymi można zwrócić się do Rzecznika Praw Obywatelskich i Rzecznika Praw Dziecka
- wymienia podstawowe zasady określające odpowiedzialność prawną nieletnich
- podaje główne zadania policji i prawa przysługujące zarówno policjantom jak i nieletnim w kontakcie z policjantem
- odszukuje na mapie województwo, w którym mieszka oraz informacje na temat osób pełniących najważniejsze funkcje w gminie, której jest mieszkańcem
- wymienia podstawowe zadania gminy, powiatu, województwa i omawia sposób ich wyłaniania oraz odwoływania
- podaje podstawowe zasady etycznego postępowania urzędników administracji publicznej;
- sporządza wykaz spraw, które może załatwić w gminie za pomocą ePUAP
- wypełnia wniosek o wydanie dowodu osobistego
- wymienia główne czynniki kształtujące polską tożsamość narodową oraz opisuje polskie symbole narodowe
- przedstawia zasady właściwego zachowania w trakcie uroczystości państwowych i narodowych, a także wobec symboli narodowych;
- wskazuje różnicę w znaczeniu pojęć narodowość i obywatelstwo i wymienia sposoby nabycia obywatelstwa polskiego
- wymienia cechy dobrego obywatela oraz omawia więzi łączące obywatela i państwo
- odczytuje przedstawioną na mapie informację, gdzie w Polsce znajdują się największe skupiska mniejszości etnicznych i narodowych
- wyjaśnia znaczenie pojęć: ksenofobia, rasizm, szowinizm i tolerancja
- wyjaśnia, co to znaczy, że państwo jest suwerenne i wymienia podstawowe funkcje państwa
- wyjaśnia na czym polegają zasady: konstytucjonalizmu, przedstawicielstwa i trójpodziału władzy
- wymienia najistotniejsze cechy Konstytucji RP, najważniejsze kompetencje sejmu i senatu i tłumaczy, w jaki sposób podejmowane są decyzje w sejmie i senacie
- podaje zasady określające organizację wyborów do sejmu i senatu
- wymienia partie polityczne, których przedstawiciele zasiadają w sejmie bieżącej kadencji
- przedstawia główne zasady określające przebieg wyborów prezydenckich oraz wymienia podstawowe kompetencje prezydenta
- wskazuje podstawowe kompetencje Rady Ministrów
- wymienia główne zasady określające przebieg postępowania sądowego
- wskazuje główne zadanie Trybunału Konstytucyjnego
- wyjaśnia, czym zajmują się sądy administracyjne
- odszukuje informacje dotyczące stowarzyszeń i fundacji działających w środowisku lokalnym oraz podaje przykłady działań podejmowanych przez związki zawodowe
- odczytuje wyniki sondażu opinii publicznej zaprezentowane w prostej formie
- wymienia główne cele i zadania ONZ oraz NATO
- wymienia imiona i nazwiska ojców założycieli zjednoczonej Europy oraz główne zasady funkcjonowania Unii Europejskiej
- wymienia prawa wynikające z posiadania obywatelstwa UE oraz podaje nazwy funduszy unijnych, z których korzysta Polska;
- rzadko jest aktywny na lekcjach;
- ma problemy z samodzielnym sformułowaniem i uzasadnieniem swoich wypowiedzi

- udziela odpowiedzi na proste pytania nauczyciela
- wykonuje samodzielnie proste zadania, które przydzieli mu grupa

OCENA DOBRA

Uczeń:

- wskazuje cechy grupy nastawionej na realizację zadań typowych dla społeczności uczniowskiej
- podaje zasady efektywnej współpracy oraz wskazuje dobre i złe strony poszczególnych postaw wobec konfliktu
- omawia typowe sposoby rozwiązywania konfliktów oraz wymienia warunki przeprowadzenia skutecznych negocjacji
- tłumaczy, jaką funkcję pełni komunikacja niewerbalna
- wymienia zasady, których należy przestrzegać w czasie wystąpień publicznych
- wskazuje postawy asertywne oraz postawy uległości, agresji i manipulacji
- porównuje cechy rodzin różnego typu oraz wskazuje czynniki sprzyjające zacieśnieniu się więzi rodzinnych
- planuje swoją dalszą edukację z uwzględnieniem przyszłej aktywności zawodowej
- wskazuje przykłady naruszania praw ucznia
- opisuje strukturę typowego budżetu domowego
- wyjaśnia szczególne znaczenie Powszechnej deklaracji praw człowieka i wymienia prawa zawarte w Konwencji praw dziecka
- określa podstawowe zasady bezpiecznego korzystania z Internetu
- wyjaśnia, gdzie należy szukać pomocy, gdy dochodzi do przemocy domowej
- wyjaśnia, w jakim celu tworzone są samorządy zawodowe
- wymienia organy samorządów terytorialnych w Polsce
- podaje imiona i nazwiska osób pełniących aktualnie najważniejsze funkcje w jego gminie
- wymienia podstawowe uprawnienia organów gminy, powiatu i województwa, zasady przeprowadzania wyborów do nich oraz źródła finansowania gminy
- wyjaśnia, czym jest budżet obywatelski i podaje przykłady wpływu mieszkańców na życie gminy;
- wyszukuje informacje na temat przedsięwzięć realizowanych przez młodzieżowe rady gminy lub miasta
- tłumaczy, jakie znaczenie dla współczesnego młodego człowieka ma tożsamość narodowa oraz wymienia różne rodzaje tożsamości społecznych
- omawia różne sposoby nabywania obywatelstwa polskiego i wyjaśnia różnicę pomiędzy obywatelstwem a narodowością;
- wymienia konstytucyjne prawa i obowiązki obywatela RP oraz wyjaśnia, jaki wpływ ma państwo na kształtowanie się więzi narodowych;
- uzasadnia konieczność zachowywania patriotyzmu we współczesnym świecie
- wymienia zamieszkujące Polskę mniejszości narodowe i etniczne oraz wskazuje społeczność lokalna posługującą się językiem regionalnym
- wymienia podstawowe prawa przysługujące w Polsce ludziom, którym przyznano status uchodźcy
- tłumaczy, jakimi metodami można przeciwstawiać się w życiu codziennym przejawom ksenofobii, szowinizmu i antysemityzmu
- przyporządkowuje konkretne działania władzy państwowej do poszczególnych funkcji państwa

- wymienia rozdziały Konstytucji RP i odszukuje w niej przepisy dotyczące wybranych kwestii;
- wyjaśnia, czym zajmuje się Trybunał Konstytucyjny oraz zasady: pluralizmu, republikańskiej formy rządu, państwa prawa;
- wyjaśnia, czego dotyczyły referenda ogólnokrajowe po 1989r.;
- wyjaśnia główny cel działalności partii politycznej
- przedstawia podstawowe fakty związane z życiorysami politycznymi urzędującego prezydenta oraz prezesa Rady Ministrów
- tłumaczy zasadę dwuinstancyjności, niezależności sądów i niezawisłości sędziów
- wyjaśnia znaczenie pojęć fundacja i stowarzyszenie oraz tłumaczy rolę związków zawodowych
- uzasadnia konieczność angażowania się obywateli w działania organizacji pozarządowych oraz przedstawia korzyści wynikające z pracy wolontariackiej
- wyjaśnia cel wskazanej kampanii społecznej
- wymienia główne zasady etyki dziennikarskiej oraz wskazuje w tekście publicystycznym fakty i opinie
- wymienia przykłady aktywności Polski w ramach ONZ i NATO
- odszukuje najistotniejsze informacje dotyczące życiorysów politycznych ojców założycieli zjednoczonej Europy oraz wymienia imiona i nazwiska Polaków pełniących ważne funkcje w instytucjach UE
- wskazuje przykłady wykorzystania funduszy unijnych w Polsce (najbardziej znane projekty lub inwestycje)
- wymienia skutki rozwoju terroryzmu i uzasadnia konieczność zwalczania działalności terrorystycznej
- jest aktywny na zajęciach i chętnie pracuje w grupie;
- umie formułować proste wypowiedzi ustne i pisemne;
- potrafi interpretować wykresy, tabele, mapy, diagramy etc.

OCENA BARDZO DOBRA

Uczeń:

- przedstawia pozytywne i negatywne wzorce zachowań w środowisku rówieśniczym;
- rozpoznaje sytuacje łamania efektywnej współpracy w grupie, porównuje konsekwencje przyjęcia określonych postaw wobec sytuacji konfliktowej oraz sposoby rozwiązywania konfliktów, a także uzasadnia wybór metody rozwiązania konfliktu społecznego;
- wskazuje przykłady łamania zasad dobrej komunikacji
- wyjaśnia, jak na poszczególnych etapach życia jednostki zmienia się rola rodziny w procesie socjalizacji oraz wskazuje na zależność pomiędzy systemem wartości a zasadami funkcjonowania rodziny;
- wyjaśnia, jakich umiejętności oczekuje współczesny rynek pracy
- ocenia pracę samorządu szkolnego i wymienia podejmowane przez niego działania
- wyjaśnia poszczególne cechy praw i wolności człowieka oraz wskazuje różnicę między prawami a wolnościami człowieka;
- uzasadnia, że korzystanie z praw i wolności politycznych umożliwia obywatelom wpływanie na losy państwa i społeczności lokalnej;
- wykazuje, że prawa człowieka muszą być chronione i zna rolę Rzecznika Praw Obywatelskich
- wyjaśnia jak można się bronić przed cyberprzemocą

- wyjaśnia, jaką rolę w budżecie gminy odgrywają środki z funduszów unijnych
- podaje przykłady inicjatyw młodzieżowej rady gminy;
- wyjaśnia, dlaczego urzędnicy administracji publicznej mają obowiązek przestrzegania zasad etycznego postępowania;
- wyjaśnia znaczenie aktywności obywatelskiej dla prawidłowego funkcjonowania władz samorządowych i dla rozwoju lokalnej społeczności;
- uzasadnia tezę, że można pogodzić różne tożsamości społeczno-kulturowe
- uzasadnia konieczność pielęgnowania cnót i wartości obywatelskich
- wymienia zalety i wady postaw uznawanych współcześnie za przejawy patriotyzmu;
- wyjaśnia różnicę pomiędzy mniejszością narodową a mniejszością etniczną;
- uzasadnia konieczność przeciwstawiania się przejawom ksenofobii, szowinizmu i antysemityzmu;
- wyjaśnia, jakich spraw może dotyczyć referendum ogólnokrajowe oraz wymienia referenda lokalne we własnej społeczności, które były ważne;
- tłumaczy, jaką rolę w procesie ustawodawczym odgrywa prezydent oraz porównuje role odgrywane przez sejm i senat
- wyjaśnia, na czym polega kontrola polityczna sejmu nad Radą Ministrów
- wymienia polskich prezydentów urzędujących po 1989r.
- wyjaśnia w jaki sposób Trybunał Konstytucyjny przyczynia się do zachowania zasady państwa prawa;
- omawia różnicę pomiędzy fundacją a stowarzyszeniem;
- dostrzega środki perswazji lub manipulacji zastosowane we wskazanej reklamie;
- wyjaśnia rolę opinii publicznej w państwie demokratycznym i uzasadnia konieczności przestrzegania przez pracowników mediów zasad etyki dziennikarskiej
- tłumaczy rolę NATO w polityce obronnej państwa polskiego;
- wymienia podstawowe kompetencje głównych organów UE
- znajduje informacje o życiorysie obywateli polskich pełniących ważne funkcje w instytucjach i organach UE
- przedstawia korzyści i zagrożenia wynikające z integracji Polski z UE, w tym korzyści wynikające z przynależności Polski do strefy Schengen;
- wymienia różne formy terroryzmu;
- bardzo aktywnie uczestniczy w zajęciach;
- samodzielnie korzysta z różnych źródeł wiedzy
- interpretuje teksty źródłowe;
- potrafi interpretować wykresy, tabele, diagramy oraz wyciągać wnioski;
- uzasadnia własne poglądy i stanowiska;
- wykazuje się kreatywnością w pracach projektowych.

OCENA CELUJĄCA

Uczeń musi spełnić przynajmniej dwa wymagania z poniżej przedstawionych zadań:

- porównuje cechy grup nastawionych na realizację różnych typów zadań
- dokonuje analizy konkretnej sytuacji konfliktowej
- dokonuje krytycznej analizy reklamy;
- prezentuje wybraną formę aktywności UNICEF-u
- ocenia poziom ochrony praw i wolności człowieka w wybranym państwie świata;
- organizuje akcję promującą wśród rówieśników zasady bezpiecznego korzystania z Internetu
- bierze aktywny udział w pracach samorządu uczniowskiego lub/i koła wolontariatu

- prezentuje swoją gminę: historię, symbole, tradycje oraz miejsca i osoby, które odegrały szczególną rolę w jej dziejach;
- wyszukuje informacje na temat realizacji lokalnych inicjatyw finansowanych z budżetów obywatelskich;
- prezentuje najważniejsze informacje dotyczące swojego powiatu lub województwa;
- prezentuje postać będącą wzorem obywatela polskiego i uzasadnia swój wybór, odwołując się do cnót, postaw, działań, osiągnięć przedstawianej osoby;
- wskazuje wady i zalety republikańskiej formy rządów;
- prezentuje wybraną polską partię polityczną;
- wyjaśnia, w jaki sposób działania wskazanych ministerstw wpływają na życie przeciętnej polskiej rodziny;
- prezentuje wybraną organizację pozarządową;
- prezentuje informacje o inwestycjach gminnych finansowanych ze środków unijnych
- prezentuje informacje dotyczące wybranego konfliktu międzynarodowego;
- potrafi zaplanować i zorganizować pracę swoją i innych;
- umiejętnie formułuje swoje argumenty;
- bardzo aktywnie uczestniczy w zajęciach oraz przynosi dodatkowe materiały z własnej inicjatywy.